

KRÖNIKA I TIDSKRIFTEN STADSBYGGNAD nr 4 2021

Här uppe i norra Västerbotten har vi svårt att tro på något som inte stått här i 15 år redan. Men när nu snart alla skelleftebor gått upp till Tivlarnas kulle och blickat ut över batterifabriken, börjar det sakta sjunka in att detta ofattbara kanske verkligen händer nu.

Förändring är omtumlande. Och därför möter den också - åtminstone inledningsvis – visst motstånd. När min lilla hemby i Norsjö grundades 1856 blev bönderna i Bjurträsk och Kvavisträsk upprörda över den trängsel som skulle uppstå med bara några kilometer mellan byarna. De protesterade förgäves till landshövdingen, och försökte sedan få min förfader omyndigförklarad. När inte heller det gick, dränkte de hans hund. Vilket på intet sätt minskade min pappas farfars morfars beslutsamhet att tränga in en by till. Min hemby har idag 23 invånare och det är få som hävdar att det idag är trängsel som den största utmaningen.

Man har kallat Skellefteå för Sveriges Twin Peaks, och lite småtrött småstad har det också varit. Sedan 50-talet har vi haft mer eller mindre samma invånarantal och vår befolkningspyramid har varit alltmer uppochner. Det mest spännande som någonsin nästan hände i Skellefteå var att 20 000 skelleftebor stod på stadens torg och väntade på att Larry "JR" Hagman skulle dyka upp. Det gjorde han aldrig. Men vi trodde ju aldrig att han skulle komma heller, egentligen. Västerbottensantiklimax.

Men med samma obehaglighet som den landhöjning som gör oss till Sveriges mest expansiva kommun (ca 5 hektar per år) händer det nu. När kommunledningen först började prata om 80 000 invånare var det skattretande, men det etablerade en berättelse. Nu inleds till och med kritiska insändare med "...men om vi nu ska bli 100 000 så...".

Vi hade ledan inlett bygget av Norrbottniabanan (no more "Sveriges största stad man inte kan åka tåg ifrån") och börjat skissa på världens högsta träbyggnad, kulturhuset Sara, när en nätt liten batterifabrik landade hos oss. Vi hade vunnit en tävling vi inte ens var inbjudna till.

Vi har idag drygt 60 nya bygglov i veckan och jag anställer allt jag hinner. Tipset från Reno (där Tesla har sin gigafactory) är att inte göra som dom - "för lite, för sakta" och bli en fly-in/fly-out-håla. Vi måste bygga allt; bostäder, förskolor, vägar, broar, sjukhus, etc. Men det räcker inte med att det går att bo här, man måste också ha en anledning. Det arkitekten Jan Gehl kallar "Livet mellem husene", livet mellan husen. Det vi förut kallade mjuka värden (trygghet, lärarkvalitet, konserter, caféer etc) är de verkligt hårda, de som avgör var man flyttar. Och som ett skolexempel på 15-

minutersstaden - där man når allt inom en kvart - har Skellefteå verkligen något att erbjuda. Inte alldeles enkelt, dock; är man från Shanghai kanske man inte är imponerad av stadslivet utan mer av att kunna bo i en by vid havet och ha en kvart till jobbet?

Men ryktet om JR och vårt stillastående lilla halvkufiska Twin Peaks har inte dött. Kapitalet har förstått, men staten (Trafikverket, SCB m.fl.) beter sig som om det är de som är de klintrogna västerbottningarna. Vi är ett län av stora berättare, och märker alltmer att det inte hjälper att göra rätt - man måste också berätta om det.

Och nu när vi går från världens största by till en liten, men riktig, stad måste vi lära oss saker. Nya saker. Vi kanske kommer att träffa folk i trapphuset vi inte gick gymnasiet med? Det kanske kommer nya hus lite för nära? Vi kanske inte alltid har en obebyggd plätt över till husvagnen? Man kanske till och med kommer att se skelleftebor gå mer än ett kvarter utan att köra bil?

Ty som det står skrivet: Sent och yrvaket ska tvivlarna vakna. Men nu är vi vakna. Och hungriga.

/Enar Nordvik, Bygglovschef Skellefteå kommun